

بررسی شاخص های خارج از ترازنامه برای ارزیابی مفید بودن کیفیت اطلاعات حسابداری

حمیده بادامی

دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران
hamidehbadami@yahoo.com

زهرا مرادی

استادیار گروه حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران. (نویسنده مسئول)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۲۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۱

چکیده

اطلاعات خارج از ترازنامه علاوه بر شاخص های مالی برای ارزیابی کیفیت اطلاعات حسابداری سودمند هستند. علاوه بر این، هر شرکتی تصمیم گیرندگان خارجی و داخلی دارد که برای انجام تصمیمات به اطلاعات نیاز دارند. نوع اولیه اطلاعات مورد نیاز، اطلاعات حسابداری است. بر همین اساس هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی شاخص های خارج از ترازنامه برای ارزیابی مفید بودن کیفیت اطلاعات حسابداری می باشد. روش پژوهش از نظر ماهیت و محتوایی از نوع همبستگی می باشد. تحقیق حاضر از لحاظ نوع کار تحقیقاتی و از نظر هدف، یک تحقیق کاربردی است و از لحاظ روش انجام پژوهش در چارچوب استدلال قیاسی - استقرایی می باشد، اطلاعات مورد استفاده در این پژوهش از صورت های مالی و یادداشت های پیوست صورت های مالی مندرج در سایت کدال و نرم افزار ره آورد نوین استخراج شده است. جامعه آماری تحقیق شامل شرکت های فعال پذیرفته شده در بورس تهران از ابتدای سال ۱۳۹۳ الی انتهای سال ۱۴۰۰ بوده که به روش حذف سیستماتیک تعداد ۱۳۵ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای آزمون فرضیه ها از رگرسیون خطی به کمک نرم افزار آماری Eviews استفاده شد. نتایج نشان داد. بین کیفیت اقلام تعهدی و نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار وجود دارد همچنین بین کیفیت اقلام تعهدی و نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معناداری وجود دارد. مطابق با نتایج بین هموارسازی سود و نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار وجود دارد. از طرفی نتایج نشان داد بین هموارسازی سود و نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معنادار وجود دارد.

واژه های کلیدی: اطلاعات خارج از ترازنامه، کیفیت اطلاعات حسابداری، کیفیت اقلام تعهدی، هموارسازی سود.

۱- مقدمه

با بررسی ادبیات موضوعی پژوهش می توان دریافت که درباره ی موضوع کیفیت اطلاعات حسابداری و سنجش آن به کمک اقلام و شاخص های خارج از ترازنامه ، تا کنون پژوهش جامعی در این زمینه صورت نگرفته است که تمام این مولفه ها را به طور همزمان مورد بررسی قرار دهد ؛ با بررسی آن ها می توان به خالهای موجود تئوریک در این زمینه پی برد. به عبارت بهتر در این باره با کمبود منابع و اطلاعات مواجه بوده که این امر ، لزوم تحقیقات بیشتر در این خصوص را روشن می سازد. بنابراین با اجرای این پژوهش ، می توان به غنی سازی ادبیات موجود کمک نمود. ضمن اینکه انجام پژوهش هایی در زمینه کیفیت اطلاعات حسابداری و اثرگذاری آن باعث می شود تا بتوان درک روشنی از ایفای نقش آن در اتخاذ تصمیمات مالی و سرمایه گذاری افراد در جامعه به دست آورده و سهم و میزان اثرگذاری آن را نیز ارزیابی نمود . پس با توجه به آگاهی لندک جامعه دانشگاهی در این زمینه و نیز کمبود منابع اطلاعاتی، انجام این پژوهش می تواند سهمی هرچند اندک در پر بار کردن و افزایش غنای اطلاعاتی در باره این موضوع ایفا نماید که می تواند زمینه ساز انجام پژوهش های بیشتر نیز در آینده گردد.

بنابراین پژوهش حاضر در نظر دارد تا نقش مولفه های مختلف شاخص های خارج از ترازنامه برای اندازه گیری کیفیت اطلاعات حسابداری را مورد مطالعه قرار داده و اهمیت هر یک از این مولفه ها را ارزیابی نماید . تاکنون بسیاری از تحقیقات در حوزه بازار سرمایه به بررسی مفید بودن اطلاعات حسابداری برای سرمایه گذاران پرداخته اند و بدیهی است کیفیت بالاتر اطلاعات حسابداری به تصمیم گیری های بهتر کمک شایانی می نماید. اهمیت کیفیت اطلاعات در ایجاد جو اعتماد و اطمینان در بازارهای سرمایه و نقش برجسته این بازارها در هدایت منابع به سمت صنایع مولد و تخصیص بهینه آن ها، پرداختن به این حوزه را برجسته می سازد (حجازی و همکاران، ۱۳۹۳). سیستم حسابداری باید اطلاعات مالی مفیدی به منظور تصمیم های استفاده کنندگان درون و برون سازمانی تهیه و ارائه کنند. از طرفی تغییرات مستمر در محیط کسب و کار باعث شده است که سرمایه گذاران و اعتباردهندگان انتظارات بیشتری جهت ارائه اطلاعات جامع تر، کامل تر و باکیفیت تری از سیستم حسابداری داشته باشند. نقش خروجی سیستم حسابداری در زمینه تصمیم گیری های اقتصادی امری مهم تلقی می شود به گونه ای که تصمیم گیرندگان بدون داشتن اطلاعات کافی و مناسب، ریسک ها و فرصت های سرمایه

گذاری را به درستی تشخیص نمی دهند(حمیدیان و همکاران، ۱۳۹۶؛ ژو و همکاران، ۲۰۲۱). اطلاعات حسابداری، شامل اطلاعات مندرج در صورت های مالی می شود که نحوه و میزان کیفیت محتوا و ارائه آنها، تصمیم گیری سرمایه گذاران را تحت تأثیر قرار می دهد. بدین صورت سرمایه گذاران با مشاهده اطلاعات و ارزش گذاری سهام در بازار بر اساس این اطلاعات، می توانند بازدهی حاصل از خرید سهام شرکت ها را پیش بینی و بر این اساس، تصمیمات خود را اتخاذ کنند (مقدم و همکاران، ۲۰۱۸). بنابراین، انتظار می رود افزایش کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت ها باعث گردد که قیمت سهام آنها دارای آگاهی بخشی ، بیشتری بوده و این شفافیت، منجر به شکل گیری تقاضای سرمایه گذاران می شود. با توجه به اینکه بازده غیرعادی اندازه گیری شده توسط الگوی بازار، نشان دهنده میزان واکنش بازار به اطلاعات گزارشات مالی است، انتظار می رود که افزایش کیفیت اطلاعات مالی باعث واکنش بیشتر بازار و در نهایت منجر به بازده غیرعادی بیشتر گردد(شمس الدینی و همکاران، ۱۴۰۱). اطلاعات حسابداری با عناصر خود (افراد، رویه ها و دستورالعمل ها، داده ها، نرم افزار، زیرساخت های فناوری اطلاعات و کنترل های داخلی) عاملی اساسی در تصمیم گیری در واحدهای اقتصادی است که استفاده از سیستم های اطلاعات حسابداری و توسعه سریع آن ها روز به روز است. منجر به تغییر مستمر و سریع در خروجی های این سیستم ها شده است و در نتیجه به کارایی و اثربخشی گزارش های مالی و اطلاعات مالی موجود در آنها از نظر سرعت، عینیت، جزئیات و مناسب بودن کمک می کند. همه بنگاه ها در تلاش هستند تا سودآوری و درآمد خود را با استفاده از منابع موجود افزایش دهند و بر اساس اطلاعات صحیح و آنی تصمیمات سریع بگیرند که در این موضوع اطلاعات حسابداری را مطرح کرده است. اطلاعات حسابداری به عنوان بخشی از سیستم های اطلاعاتی مدیریت، مؤثرترین سیستم ها را در یکپارچگی اقتصادی نشان می دهند و این سازمان ها از نظر کاربرد اطلاعات حسابداری و آگاهی از اهمیت آن ها با یکدیگر متفاوت بودند(الشریف، ۲۰۱۹). اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا برای تعداد زیادی از کاربران از اهمیت حیاتی برخوردار است زیرا بر کیفیت تصمیمات اتخاذ شده تأثیر می گذارد. بنابراین ارائه اطلاعات مفید و با کیفیت حسابداری پیش شرط کارایی شرکت است. سودمندی اطلاعات حسابداری معمولاً به میزانی مرتبط است که این اطلاعات با الزامات خاص در هر زمان خاص مطابقت داشته باشد و همچنین چگونگی کمک این اطلاعات به حل یک مشکل خاص

Elsharif¹

بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می گیرد؛ در بخش پایانی مقاله نیز نتیجه گیری و جمع بندی ارائه شده است.

مبانی نظری و مروری بر پیشینه تحقیق

مطالعات گذشته از معیارهای مختلفی جهت ارزیابی کیفیت اطلاعات حسابداری استفاده کرده است. که هر یک بیانگر بعد خاصی از کیفیت می باشد هدف این پژوهش ارائه چارچوبی جهت ارزیابی کیفیت اطلاعات حسابداری با استفاده از چهار ویژگی مالی شامل کیفیت تعهدی، قابلیت پیش بینی، پایداری و هموار بودن سود در واکنش به شش شاخص استخراج شده از اطلاعات خارج از ترازنامه می باشد. شیوع کلاهبرداری مالی در شرکت ها در سال های اخیر به طور چشمگیری افزایش یافته است. چنین مواردی از کلاهبرداری مالی حاکی از این واقعیت است که اطلاعات حسابداری و گزارش های مالی ممکن است عمداً در شرکت ها تحریف شوند. تحریف اطلاعات حسابداری عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سرمایه گذاران را تشدید می کند و به منافع سرمایه گذاران آسیب می رساند. به عبارت دیگر، کیفیت اطلاعات حسابداری باعث ایجاد تفاوت در تصمیمات و منافع ذینفعان می شود. کیفیت سود همیشه برای انعکاس مستقیم کیفیت اطلاعات حسابداری استفاده می شود. اطلاعات خارج از ترازنامه، مانند گزارش نظر حسابرسی، هزینه حسابرسی گزارش سالانه، رتبه افشای اطلاعات و غیره نیز به طور قابل توجهی با کیفیت اطلاعات حسابداری مرتبط هستند. با این وجود، هیچ مدلی وجود ندارد که اطلاعات خارج از ترازنامه را هنگام اندازه گیری کیفیت اطلاعات حسابداری در نظر بگیرد (یانچوان^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). اطلاعات حسابداری باید قادر به ایجاد تفاوت در تصمیم گیری برای ذینفعان باشد، قابلیت اطمینان بیان می کند که اطلاعات حسابداری باید به طور صادقانه نمایش داده شود، قابلیت مقایسه به کاربران امکان می دهد شباهت ها را شناسایی و درک کنند، و تفاوت بین اقلام و سازگاری به استفاده از موارد مشابه اشاره دارد. ویژگی های کیفی اساسی، از جمله ارتباط، اهمیت، و نمایندگی، و افزایش ویژگی های کیفی، از جمله قابلیت مقایسه، قابلیت تأیید، به موقع بودن و درک توانایی از الزامات اطلاعات حسابداری برای گزارشگری مالی هستند. کیفیت اطلاعات حسابداری معمولاً به کیفیت گزارش مالی و کیفیت افشای اطلاعات اشاره دارد. کیفیت گزارش مالی نشان دهنده درجه ای است که اطلاعات حسابداری از گزارش های مالی سالانه الزامات استانداردهای حسابداری را

و سودمندی شناسایی شده توسط کیفیت اطلاعات حسابداری توسط اطلاعات مفید اهمیت دارد. این بدان معنی است که نوع اطلاعاتی که ارائه می شود و ضروری و مورد نیاز کاربران است، به موقع تحویل داده شود و برای انجام یک فعالیت خاص و همچنین برای اعمال لینک/بازخورد غیرمستقیم یا مستقیم در بین کاربران و سازندگان اطلاعات حسابداری استفاده می شود (پاتل^۱، ۲۰۱۵). فعالیت های خارج از ترازنامه^۲ (OBS) یک شرکت به تجارتي اشاره دارد که در ترازنامه گنجانده نشده است اما می توانند مستقیماً سود و زیان شرکت را تغییر دهد. اطلاعات خارج از ترازنامه علاوه بر شاخص های مالی برای ارزیابی کیفیت اطلاعات حسابداری سودمند هستند. علاوه بر این، هر شرکتی تصمیم گیرندگان خارجی و داخلی دارد که برای انجام تصمیمات به اطلاعات نیاز دارند. نوع اولیه اطلاعات مورد نیاز، اطلاعات حسابداری است. به طور کلی، اطلاعات حسابداری توسط گزارش های مالی ارائه می شود. اطلاعات حسابداری یک عملکرد اساسی در فرآیند تصمیم گیری در سازمان ها انجام می دهد. برای اینکه اطلاعات مفید باشد، باید با نیازهای تصمیم گیرندگان مرتبط باشد. برای مرتبط بودن، اطلاعات باید با تصمیم مرتبط باشد و بنابراین با کمک به آنها برای ارزیابی رویدادهای قبلی، فعلی و آینده یا اصلاح فرآیند ارزیابی قبلی، بر تصمیمات اقتصادی کاربران تأثیر بگذارد (کیث^۳، ۲۰۱۹). بر اساس این چارچوب، اطلاعات مالی مربوط می تواند تغییری در تصمیمات اتخاذ شده توسط کاربران ایجاد کند. اگر اطلاعات مالی دارای ارزش تاییدی، ارزش پیش بینی یا هر دو با هم باشند، می توانند در تصمیم گیری تغییر ایجاد کنند. لازم به ذکر است که ارزش تاییدی و ارزش پیش بینی اطلاعات مالی به یکدیگر مرتبط هستند (کیث و همکاران، ۲۰۱۶). مطابق با توضیحات بالا، استفاده کنندگان صورت های مالی در ارزیابی یک شرکت به گزارش های مالی نیاز دارند. اگر هیچ ارتباطی بین ارقام حسابداری ارائه شده در صورت های مالی و ارزش شرکت وجود نداشته باشد، نمی توان ادعا کرد که اطلاعات حسابداری مربوط به ارزش است. لذا برای پاسخگویی به پرسش های این پژوهش، مقاله حاضر ابتدا به بیان مفهوم کیفیت اطلاعات حسابداری پرداخته و بعد از آن، ویژگی ها و مولفه های موثر بر آن را مورد کنکاش قرار می دهد؛ سپس تبیین مطالعات پیشین در این زمینه صورت گرفته و در بخش بعدی، نتایج حاصل از تحلیل فرضیه ها مورد

⁴ Kieso

⁵ Yunchuan

¹ Patel

² off-balance-sheet

³ Keith

برآورده می‌کند. کیفیت افشای اطلاعات منعکس‌کننده شفافیت، کامل بودن، دقت و وضوح بیان افشای اطلاعات سازمانی است (فرانکل^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). به طور کلی، توسعه ارزیابی کیفیت اطلاعات حسابداری در سه مرحله انجام می‌شود. در مرحله اول، کیفیت سود به عنوان نماینده کیفیت اطلاعات حسابداری در نظر گرفته می‌شود. برخی از محققان نشان می‌دهند که مدیریت سود، که به عنوان مداخله عمدی در گزارش‌های خارجی برای به دست آوردن برخی از مزایای خصوصی برای مدیران یا سهامداران تعریف می‌شود، تأثیر زیادی بر کیفیت سود دارد (لو^۲ و همکاران، ۲۰۱۷). سایر اطلاعاتی که از صورت‌های مالی به دست نمی‌آیند نیز می‌توانند بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیر بگذارند. یون چون^۳ و همکاران (۲۰۲۲) به نتایج نشان دادند که روش پیشنهادی هم از مدل DD سنتی دیشو و دیشو، بهتر از مدل شاخص‌های مالی در شناسایی و پیش‌بینی تقلب مالی شرکت‌ها عمل می‌کند. نتایج نشان می‌دهد که اطلاعات خارج از ترازنامه در واقع برای ارزیابی کیفیت اطلاعات حسابداری مفید و مهم است. کینگون^۴ و همکاران (۲۰۲۰) نشان می‌دهد توسعه رویدادهای خارج از ترازنامه ریسک‌پذیری بانک را افزایش می‌دهد. اوبنگ^۵ و همکاران (۲۰۲۰) دریافتند که گزارش دهی یکپارچه داوطلبانه، به عنوان یک مکانیسم افشا، تأثیر مثبت فزاینده‌ای بر افشای اطلاعات حسابداری، به ویژه بر کیفیت سود گزارش شده دارد. هزینه حق الزحمه حسابرسی به عنوان متغیر جایگزین کیفیت اطلاعات حسابداری استفاده می‌شود و نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که هزینه‌های حسابرسی غیر قابل توضیح با سایر شاخص‌های اندازه‌گیری کیفیت سود همبستگی مثبت دارد. خوفی^۶ (۲۰۲۰) نشان داد که کیفیت اطلاعات حسابداری با ناکارایی سرمایه‌گذاری رابطه منفی و معناداری دارد. الشریف^۷ (۲۰۱۹) نشان می‌دهد که فقط سه عنصر از عناصر اطلاعات حسابداری (یعنی افراد، داده‌ها و کنترل‌های داخلی) تأثیر مثبتی بر ارتباط اطلاعات مالی دارد. نتایج تحقیقات هی^۸ و دیگران (۲۰۱۹) نشان داد تأمین مالی داخلی، سرمایه‌گذاری در کسب و کار را گسترش و ناکارایی سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد، بنابراین، کارایی سرمایه‌گذاری را بهبود می‌بخشد. آنها بیان کردند که تأمین مالی داخلی می‌تواند موجب ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری شود و کمبود سرمایه‌گذاری را کاهش دهد. شوای و روبرت (۲۰۱۹) نشان داد در مجموع، بازده‌های مربوط به

اطلاعیه‌های سود و تجدید نظرها ۱۵٪ بازده سالانه در دهه ۱۹۹۰ به ۳۵٪ در سالهای ۲۰۱۰ رسیده است. همچنین افشای اطلاعات قبل از اعلان سود، تغییر در افشای پیشگیرانه و نه رویدادهای افشای همزمان اطلاعات منجر به افزایش کیفیت اطلاعات حسابداری می‌شود. مطالعه کنث^۹ و همکاران (۲۰۱۸) نشان می‌دهد که شرکت‌های کوچک و متوسط که در صنعت ناموفق هستند، از اطلاعات حسابداری برای تصمیم‌گیری استفاده نمی‌کنند و حتی قوانین تهیه این اطلاعات بی‌خبرند بنابراین از دولت تقاضا داشتند که از طریق وزارتخانه‌های مربوطه؛ آموزش‌های لازم را به صاحبان و مدیران شرکت‌ها ارائه دهد تا مهارت لازم را برای آن‌ها فراهم کند و بتوانند کسب و کار خود را به‌طور مؤثر انجام دهند. پژوهش نعمت پور و همکاران (۱۴۰۱) نشان داد که بین مقایسه پذیرای اطلاعات حسابداری و کیفیت گزارشگری مالی ارتباط مثبت و معنا دار و بین مقایسه پذیرای اطلاعات حسابداری و قیمت‌گذاری منصفانه اقلام تعهدی اختیاری و غیر اختیاری ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. یافته‌های پژوهش سهیلی فر و همکاران (۱۴۰۱) حاکی از این بود که افزایش اندازه غیر بهینگی ساختار سرمایه منجر به افزایش میزان ناکارایی سرمایه‌گذاری‌های واحد تجاری می‌شود. از سوی دیگر، کیفیت اطلاعات حسابداری، ارتباط میان غیربهینگی ساختار سرمایه و ناکارایی سرمایه‌گذاری‌های واحد تجاری را تعدیل می‌کند. عجم (۱۴۰۰) نشان داد که کیفیت اطلاعات حسابداری منجر به بهبود کارایی سرمایه‌گذاری و کاهش سرمایه‌گذاری بیشتر از حد و کمتر از حد می‌شود؛ همچنین تخصص حسابرس منجر به افزایش اثر مثبت کیفیت اطلاعات حسابداری بر عملکرد سرمایه‌گذاری می‌شود و ناکارایی سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد؛ بنابراین می‌توان کیفیت اطلاعات حسابداری و حسابرسی را به عنوان متغیرهای مهم در افزایش کارایی سرمایه‌گذاری قلمداد کرد. نتایج پژوهش بولو و همکاران (۱۳۹۹) حاکی از آن بود که کیفیت اطلاعات حسابداری بر هزینه حقوق صاحبان سهام تأثیر معکوس دارد؛ به نحوی که هرچه کیفیت اطلاعات حسابداری بالاتر باشد، هزینه حقوق صاحبان سهام کاهش می‌یابد؛ وبالعکس. هم چنین، عدم تقارن اطلاعاتی ارتباط مستقیمی با این تأثیر دارد. اما تأثیر همزمان قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و عدم تقارن اطلاعاتی بر تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر هزینه حقوق صاحبان سهام مورد تأیید نمی‌باشند. نادری و همکاران (۱۳۹۷) نشان

⁶ Khoufi

⁷ Elsharif

⁸ He

⁹ Kenneth

¹ Frenkel

² Lo

³ Yunchuan

⁴ Qingjun

⁵ Obeng

- ۲) بین کیفیت اقلام تعهدی و نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معناداری وجود دارد .
- ۳) بین هموارسازی سود و نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار وجود دارد.
- ۴) بین هموارسازی سود و نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معنادار وجود دارد.

روش شناسی پژوهش

الف) روش پژوهش از نظر ماهیت و محتوایی: با توجه به این که این پژوهش در پی یافتن تاثیر معنادار بین متغیرهای تحقیق است و به مطالعه حدود تغییرات متغیر وابسته با توجه به حدود تغییرات متغیرهای مستقل می پردازد، در زمره پژوهش های همبستگی قرار دارد، بنابراین روش پژوهش از نظر ماهیت و محتوایی یک پژوهش از نوع همبستگی می باشد که برای کشف همبستگی بین متغیرها به روش پس رویدادی عمل خواهد شد. ب) روش پژوهش از نظر هدف: تحقیق حاضر از لحاظ نوع کار تحقیقاتی و از نظر هدف، یک تحقیق کاربردی است که از اطلاعات واقعی و روش های مختلف آماری برای رد یا عدم رد فرضیه ها استفاده می گردد، و در حوزه تئوری اثباتی قرار می گیرد. ج) روش انجام پژوهش: انجام این پژوهش در چارچوب استدالات قیاسی - استقرایی می باشد، بدین معنی که مبانی نظری و پیشینه پژوهش از راه مطالعات کتابخانه ای، مقالات و سایت ها در قالب قیاسی و گردآوری اطلاعات برای تأیید یا رد فرضیه ها در قالب استقرایی می باشد. اطلاعات مورد استفاده در این پژوهش از صورت های مالی و یادداشت های پیوست صورت های مالی مندرج در سایت کدال و نرم افزار ره آورد نوین استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق شامل شرکت های فعال پذیرفته شده در بورس تهران از ابتدای سال ۱۳۹۳ الی انتهای سال ۱۴۰۰ بوده که به روش حذف سیستماتیک تعداد ۱۳۵ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای اندازه گیری داده های جمع آوری شده نمونه آماری مورد نظر نرم افزار Excle و هم چنین برای تحلیل داده ها از نرم افزار آماری Eviews استفاده شده است. علاوه بر این آزمون های مورد استفاده در این تحقیق شامل موارد زیر می باشد: آزمون دیکی فولر تعمیم یافته: این آزمون جهت بررسی مانایی متغیرهای پژوهش مورد استفاده قرار می گیرد؛ آزمون چاو و هاسمن: این آزمون برای انتخاب نوع داده ها مورد استفاده قرار می گیرد (ترکیبی، سری زمانی، با اثرات ثابت و اثرات تصادفی)؛ آزمون همبستگی و رگرسیون: گرچه ضریب همبستگی مثلاً ۵۰٪ به این معنا نیست که دو یا

دادند که کیفیت بالای اطلاعات حسابداری باعث به سرمایه گذاران اطمینان می دهد که سرمایه گذاری انجام شده توسط آنان در فعالیت اصلی شرکت سرمایه گذاری شده است. تمامی شاخص های خارج از ترازنامه با کیفیت اطلاعات حسابداری رابطه مثبت یا منفی دارند. اگرچه می توان از هر دو شاخص مالی و خارج از ترازنامه برای اندازه گیری کیفیت اطلاعات حسابداری استفاده کرد، اما هیچ روش سیستماتیکی وجود ندارد که هر دو را شامل شود (سان^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). اثنی عشری و اسدی (۱۳۹۷) نشان داد شاخص بازده اضافی مطلق توانایی ارزیابی معیارهای سنجش کیفیت اطلاعات از بُعد دقت (پایداری، پیش بینی پذیری، هموارسازی، مربوط بودن، آگاهی دهندگی، بهنگام بودن، محافظه کاری و شفافیت) را داراست. بعلاوه، معیار آگاهی دهندگی، در مقایسه با سایر معیارهای سنجش مورد بررسی، توان بیشتری (مثبت و معنی دار)، در کسب بازده اضافی مطلق داشت. کنترل عوامل ناهنجاری بر رفتار متغیر وابسته و کنترل مدل تجاری، ریسک و محیط عملیاتی بر رفتار متغیرهای مستقل نیز بر نتایج پژوهش اثرگذار نبود. بر این اساس، کیفیت اطلاعات حسابداری یکی از موضوعات مهم در پژوهش های حسابداری در دهه های گذشته محسوب می شود که در این خصوص معیارهای مختلفی جهت اندازه گیری آن استفاده شده است. اما محدودیت مهمی که در این پژوهش ها وجود دارد فقدان یک مفهوم سازی دقیق از سازه کیفیت حسابداری اطلاعات به عنوان یک متغیر مکنون هست هم چنین تنوع زیاد این معیارها با ماهیت های مختلف از جمله عدم تداوم در توزیع مقطعی سود، قابلیت پیش بینی سود، محافظه کاری رفتار سرمایه گذار که از سطح کیفیت اطلاعات حسابداری تاثیر می پذیرد و سایر معیارهای خارجی منجر به ایجاد مشکلاتی در تفسیر نتایج تجربی می نماید زیرا دقیقاً مشخص نیست که آیا همه این معیارها واقعاً شکل مشابهی از یک مفهوم را اندازه گیری می نمایند و یا اینکه آنها مفاهیم مختلفی را نشان می دهند و یا اینکه آنها مفاهیم مختلفی را نشان می دهند و آیا آنها جایگزین یا مکمل همدیگر هستند. بر اساس مطالب ذکر شده فرضیه های پژوهش به شکل زیر می باشد:

فرضیه اصلی: شاخص های خارج از ترازنامه بر مفید بودن ارزیابی کیفیت اطلاعات حسابداری تاثیر گذار هستند.

فرضیه های فرعی

- ۱) بین کیفیت اقلام تعهدی و نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار وجود دارد

^۱ Sun

دهنده انحراف استاندارد سود خالص از سال- t تا سال- t ، و σ (نقدی) نشان دهنده انحراف استاندارد است. جریان نقدی عملیاتی از سال- $t-6$ تا سال- t هر چه این نسبت بزرگتر باشد، میزان سود هموارسازی مصنوعی شرکت بیشتر است و کیفیت اطلاعات حسابداری پایین تر است.

متغیر وابسته رویداد های بعد از تاریخ ترازنامه

(۱) نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی^۳ (RON)

این نسبت از تقسیم درآمدهای غیربهره ای به مجموع درآمد های عملیاتی حاصل می شود. در این تحقیق از مجموع درآمدهای غیر مشاع به عنوان شاخص درآمدهای غیر بهره ای استفاده می شود. درآمدهای عملیاتی نیز از مجموع درآمدهای مشاع و غیر مشاع در صورت سود و زیان شرکتهای مورد بررسی استخراج می شود

(۲) نسبت زیر خط به دارایی ها^۴ (SAR)

این اقلام شامل لگاریتم تعهدات بابت ضمانت نامه ها، تعهدات اعتبارات اسنادی، وجوه اداره شده می باشد و از یادداشت های پیوست صورتهای مالی استخراج می شود. متغیرهای کنترلی:

Size: لگاریتم طبیعی مجموع دارایی ها

Lev: اهرم مالی شرکت (تقسیم کل بدهی بر کل دارایی)

CFO: وجه نقد عملیاتی بر مجموع دارایی ها (که از صورت جریان وجه نقد شرکت i در پایان سال t استخراج می شود. به منظور استانداردسازی، محاسبات بر جمع دارایی ها تقسیم می شود)

BM: ارزش دفتری به ارزش بازار

مدل آماری فرضیه ها به شکل زیر خواهد بود:

$$SAR_{it} = \alpha_1 + \alpha_2 IS_{it} + \beta_3 size_{it} + \beta_4 lev_{it} + \beta_5 CFO_{it} + \beta_6 BM + \varepsilon$$

$$RON_{it} = \alpha_1 + \alpha_2 IS_{it} + \beta_3 size_{it} + \beta_4 lev_{it} + \beta_5 CFO_{it} + \beta_6 BM + \varepsilon$$

$$SAR_{it} = \alpha_1 + \alpha_2 AQ_{it} + \beta_3 size_{it} + \beta_4 lev_{it} + \beta_5 CFO_{it} + \beta_6 BM + \varepsilon$$

$$RON_{it} = \alpha_1 + \alpha_2 AQ_{it} + \beta_3 size_{it} + \beta_4 lev_{it} + \beta_5 CFO_{it} + \beta_6 BM + \varepsilon$$

چند متغیر دارای ۵۰ درصد تغییرهای مشترک می باشد، ولی مجذور همبستگی (ضریب تعیین)، این تغییرهای مشترک را نشان می دهد. در صورتی که همبستگی دو آزمون ۵۰٪ باشد این دو آزمون دارای تغییرهای مشترک به میزان یا ۲۵ درصد است.

مدل و متغیرهای پژوهش

متغیر مستقل: کیفیت اطلاعات حسابداری

برای اندازه گیری کیفیت حسابداری از مدل های زیر استفاده می شود:

(۱) کیفیت اقلام تعهدی^۱ (QA)

$$\Delta WC_{it} = \alpha_1 + \alpha_2 DLoss_{it} + \alpha_3 CFO_{i,t-1} + \alpha_4 CFO_{i,t-1} * DLoss_{it} + \alpha_5 CFO_{it} + \alpha_6 CFO_{it} * DLoss_{it} + \alpha_7 CFO_{i,t-1} * DLoss_{it} + \alpha_8 \Delta Sales_{it} + \alpha_9 GPPE_{it} + \varepsilon_{it}$$

که

$$\Delta WC_{it} = \Delta CA_{it} - \Delta CL_{it} - \Delta Cash_{it} + \Delta STD_{it}$$

ΔWC_{it} : تغییرات در سرمایه در گردش شرکت t در سال t

ΔCA_{it} : تغییرات در دارایی های جاری شرکت t در سال t

ΔCL_{it} : تغییرات در بدهی های جاری شرکت t در سال t

$\Delta Cash_{it}$: تغییرات در وجه نقد شرکت t در سال t

ΔSTD_{it} : تغییرات در بدهی های کوتاه مدت شرکت t در سال t

$\Delta Sales_{it}$: تغییرات در فروش های شرکت t در سال t

$GPPE_{it}$: اموال (دارایی) ناخالص، امکانات و تجهیزات شرکت t در سال t

در این رابطه DLoss بعنوان یک متغیر مصنوعی که اگر درآمدها قبل از اقلام غیر مترقبه منفی باشند برابر یک و در غیر اینصورت صفر می باشد. باقیمانده از رگرسیون منعکس کننده اقلام تعهدی هستند که به جریان نقدی تخصیص یافته ارتباط ندارند. انحراف استاندارد این باقیمانده برای اندازه گیری کیفیت اقلام تعهدی در سطح شرکتهای می باشد که در آن انحراف استاندارد بالاتر نشان دهنده کیفیت پایین تر است.

(۲) هموارسازی سود^۲ (IS)

بنابراین برای سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری می توان از شاخص های همواری سود استفاده کرد. از مدل زیر برای اندازه گیری همواری سود استفاده می شود:

$$S = \frac{\sigma(\text{profit})}{\sigma(\text{cash})}$$

S نمایانگر شاخص همواری سود است، و بازه زمانی نیز به عنوان ۷ سال برای رگرسیون انتخاب می شود، σ (سود) نشان

³ The ratio of non-interest income to operating income

⁴ Subline to assets ratio

¹ Quality of accrual

² income smoothing

تحلیل یافته ها

تجزیه و تحلیل توصیفی

مطابق با جدول متوسط کیفیت اطلاعات برای شرکتهای نمونه ۰.۰۸۵ و کمترین و بیشترین مقدار این متغیر برابر ۰.۰۰۰۱ و ۰.۵۳۲ می باشد. همچنین مقدار میانگین متغیر نسبت درآمدهای بهره ای برابر ۰.۰۴۱ و برای متغیر نسبت زیر خط برابر ۰.۲۷۹ می باشد. جدول آمار توصیفی بیانگر مقدار میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر هریک از متغیرهای مستقل، وابسته و کنترل می باشد. در این جدول، اصلی ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکز داده ها می باشد.

در تجزیه و تحلیل توصیفی^۱، محقق با استفاده از جداول و شاخص های آمار توصیفی نظیر شاخص های مرکزی^۲ و پراکندگی^۳ به توصیف داده های جمع اوری شده پژوهش می پردازد. این امر به شفافیت و توضیح داده های محقق کمک بسیاری می کند. تجزیه و تحلیل توصیفی داده ها در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول (۱): تحلیل توصیفی داده های کمی پژوهش

متغیر	لگاریتم فروش	هموارسازی سود	جریان نقد	نسبت زیر خط	کیفیت اطلاعات	اندازه شرکت	رشد	نسبت درآمدهای غیر بهره ای	اهرم مالی
نماد	LOGSAL E	IS	CFO	SAR	AQ	SIZE	BM	RON	LEV
میانگین	۱۳.۷۱۹	۰.۱۸۰	۰.۱۱۷	۰.۲۷۹	۰.۰۸۵	۱۳.۹۴۱	۰.۷۹۵	۰.۰۴۱	۰.۵۸۹
بیشترین	۱۹.۵۶۶	۱.۷۴۲	۰.۷۲۳	۰.۶۹۰	۰.۵۳۲	۱۹.۰۶۶	۱.۵۲۷	۰.۴۶۰	۰.۹۹۶
کمترین	۸.۸۹۹	-۰.۷۳۹	-۰.۳۸۸	۰.۰۰۰۹	۰.۰۰۰۱	۱۰.۲۲۶	۰.۶۳۴	۰.۰۰۲	۰.۰۰۱
انحراف استاندارد	۱.۳۸۶	۰.۳۶۱	۰.۱۲۵	۰.۲۱۴	۰.۰۷۵	۱.۳۶۱	۰.۶۸۸	۰.۰۴۶	۰.۲۰۱
مشاهدات	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵

لیون و چو استفاده شده است. نتایج پایایی متغیرهای پژوهش در سطح کل شرکتها در جدول (۲) ارائه شده است. برای تعیین پایایی متغیرهای پژوهش از آزمون لوین، لین و چو^۴ استفاده شده است. نتایج این آزمون بیانگر این موضوع است که متغیرها طی دوره پژوهش در سطح^۵ پایا بوده اند، چرا که مقدار احتمال برای آزمون مذکور کم تر از ۵٪ بوده است. پایایی بدین معنی است که میانگین و واریانس متغیرها در طول زمان و کوواریانس متغیرها بین سالهای مختلف ثابت بوده است. به عبارتی تمامی متغیرهای پژوهش مانا هستند و لذا نیازی به بررسی مانایی بلند مدت متغیرها نمی باشد.

بررسی پایایی (مانایی) متغیرهای پژوهش در سطح کل شرکتها

پایایی متغیرها به معنی ثابت بودن میانگین و واریانس متغیرها در طول زمان و کواریانس متغیرها بین سالهای مختلف است. بکارگیری روشهای معمول اقتصادسنجی در برآورد مدل بر این فرض استوار است که متغیرهای الگو پایا هستند. اگر متغیرهای الگو ناپایا یا دارای ریشه واحد باشند، در این صورت آزمونهای F و t معمول از اعتبار لازم برخوردار نخواهند بود. برای بررسی پایایی متغیرها، از آزمونهای ریشه واحد از نوع آزمونهای لین،

جدول (۲): آزمون مانایی متغیرهای پژوهش

متغیر	لگاریتم فروش	هموارسازی سود	جریان نقد	نسبت زیر خط	کیفیت اطلاعات	اندازه شرکت	رشد	نسبت درآمدهای غیر بهره ای	اهرم مالی
نماد	LOGSAL E	IS	CFO	SAR	AQ	SIZE	BM	RON	LEV
آماره لوین لین چو	-۲۹.۵۱۰	-۴۹.۵۸۰	-۳۴.۹۵۲	-۲۹.۴۲۹	-۳۰.۶۹۱	-۲۴.۶۴۲	-۲۷.۶۱۹	-۱.۳۶۳	-۳۲.۴۵۱
احتمال	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
مشاهدات	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵

⁴ Levin, Lin & Chu
⁵ Level

¹ Dsscriptive Analysis[^]
² Central Tendency
³ Measures of Variation

آزمون نرمال بودن

فرض صفر در این آزمون همگون بودن توزیع مشاهدات با توزیع نظری مشخص (با پارامتری معین) است که با حدس آن را تعیین کرده ایم و فرض مخالف مناسب نبودن توزیع مورد نظر برای متغیر است:

داده ها از توزیع نرمال پیروی می کنند: H_0

داده ها از توزیع نرمال پیروی نمی کنند: H_1

نحوه داوری: چنانچه سطح معنی داری (Sig) بزرگ تر از ۰/۰۵ باشد نشان دهنده آن است که توزیع مشاهده شده با توزیع نظری مربوط است. در تحقیق فرض H_1 پذیرش و فرض H_0 رد می شود، یعنی داده ها از توزیع نرمال پیروی نمی کنند. همانطور که در جدول (۳) مشاهده می شود احتمال چارک برا برای متغیرهای وابسته و مستقل کمتر از ۵ درصد می باشد که

در این شرایط نرمال نمی باشد. ولی زمانی که سایر فروض کلاسیک برقرار باشد و نمونه آماری نیز بزرگتر از ۳۰ مشاهده باشد، توزیع جملات اخلاص به توزیع نرمال نزدیک می شود. در این حالت حتی اگر جملات اخلاص دارای توزیع نرمال نباشند، ضرایب مدل حداقل واریانس بوده و کارا هستند و همین دو ویژگی برای تصمیم گیری در خصوص فرضیه هایی که با استفاده از ضرایب مدل آزمون می شوند کافی است. لذا زمانی که اندازه نمونه به میزان کافی بزرگ باشد و سایر فروض کلاسیک نیز برقرار باشد، انحراف از فرض نرمال بودن معمولاً بی اهمیت و پیامدهای آن ناچیز است (افلاطونی، ۱۳۹۲: ۱۱۹). همچنین بر اساس قضیه حد مرکزی، در داده هایی که مشاهدات زیاد است، ضرایب نرمال محسوب می شود هر چند توزیع اجزا نرمال نباشد (گجراتی، ۲۰۰۹). نتایج آماره چارک برا حاکی از نرمال بودن متغیر وابسته و متغیر مستقل طی دوره پژوهش است.

جدول (۳): آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش

متغیر	لگاریتم فروش	هموارسازی سود	جریان نقد	نسبت زیر خط	کیفیت اطلاعات	اندازه شرکت	رشد	نسبت درآمدهای غیربهره ای	اهرم مالی
نماد	LOGSALE	IS	CFO	SAR	AQ	SIZE	BM	RON	LEV
چارک برا	۱۵۳.۲۰۳	۵۶۲۵.۲۴۲	۳۴۱.۵۳۱	۲۴۰۰.۵۲	۱۱۵۶.۴۶	۱۵۳.۱۰	۲۵۵۰.۴	۱۷۲۲۴.۵۱	۵۶.۱۵۶
احتمال	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
مشاهدات	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵	۹۴۵

آزمون چاو و هاسمن

H_0 : واحدهای انفرادی همگن می باشند و عرض از مبدأ در تمام مقاطع برابر هستند (داده های تلفیقی (روش OLS))
 H_1 : واحدهای انفرادی همگن نیستند و عرض از مبدأ در تمام مقاطع برابر نیستند (داده های تابلویی روش (اثرات ثابت FE))
 بر اساس این آزمون ابتدا مدل را به صورت نامقید و در حالت کلی با عرض از مبدأهای مشترک و شیب های مشترک برآورد نموده و مقدار پسماندهای رگرسیون را محاسبه می کنیم، سپس مدل را به صورت مقید و با فرض عرض از مبدأهای ناهمگن در بین مقاطع و شیب های مشترک تخمین می زنیم و مقادیر پسماند مقید را بدست می آوریم. در صورتیکه مقدار F محاسبه شده از F جدول با درجات آزادی مشخص شده بزرگتر باشد فرضیه H_0 مبنی بر همگنی مقاطع و عرض از مبدأهای یکسان رد میشود و لذا اثرات گروه پذیرفته شده و میبایستی عرض از مبدأهای مختلفی را در برآورد لحاظ نمود در نتیجه میتوان از روش پانل جهت برآورد استفاده کرد ولی در صورتی که فرضیه H_0 پذیرفته شود به معنی یکسان بودن شیبها برای

مقاطع مختلف بوده و قابلیت ترکیب شدن داده ها و استفاده از مدل از داده های تلفیقی مورد تأیید آماری قرار می گیرد. در این آزمون با توجه به آماره F، برای تمامی مدل های مورد بررسی، روش داده های تابلویی مورد پذیرش قرار گرفته زیرا در مدل مورد نظر این احتمال صفر شده است (فقه مجیدی و ابراهیمی، ۱۳۹۰: ۱۲۱). بنابراین چنانچه مقدار احتمال آماره سطح معناداری ۵ درصد باشد، استفاده از روش داده های تلفیقی منتفی است. در غیر این صورت اگر سطح معناداری از ۵ درصد بیشتر باشد، استفاده از روش داده های تلفیقی مناسب است. اگر مدل داده های تلفیقی در برابر داده های ترکیبی انتخاب نشود، آزمون هاسمن به منظور انتخاب الگوی اثرهای ثابت داده های ترکیبی در برابر الگوی اثرهای تصادفی داده های ترکیبی اجرا میشود. چنانچه مقدار احتمال آماره هاسمن کمتر از سطح معناداری ۵ درصد باشد، دلیل کافی برای رد الگوی اثرهای ثابت نداریم و برای آزمون فرضیه مذکور باید از الگوی اثرهای ثابت استفاده کنیم. در غیر این صورت اگر سطح معناداری از ۵ درصد بیشتر باشد، استفاده از الگوی اثرهای تصادفی مناسب است. برای

H1: بین اجزای اخلاص و متغیرهای توضیحی همبستگی وجود دارد (روش اثرات ثابت FE)
 نتایج حاصل از آزمون چاو و هاسمن مربوط به فرضیه های تحقیق در جدول (۴-۵) ارائه شده است.

گزینه اینک که کدام یک از مدل های پوول یا پانل برای آزمون فرضیه های پژوهش و تخمین مدل مناسب تر از آزمون F لیمر استفاده می گردد (افلاطونی، ۱۳۹۲: ۱۳۱). فرضیه صفر و مقابل آزمون هاسمن به صورت زیر می باشد.
 H0: بین اجزای اخلاص و متغیرهای توضیحی همبستگی وجود ندارد (روش اثرات تصادفی RE)

جدول (۴) نتایج آزمون هاسمن و F لیمر

فرضیه ها	هاسمن		نوع داده ها	F لیمر	
	P	Chi - square		P	F
فرضیه اول	-	-	Pool	۰.۹۰۷	۰.۳۹۲
فرضیه دوم	-	-	Pool	۰.۷۱۰	۰.۶۵۵
فرضیه سوم	-	-	Pool	۰.۹۰۵	۰.۳۵۷
فرضیه چهارم	-	-	Pool	۰.۹۰۱	۰.۳۶۵

کردن توالی متغیر استفاده کرد. اما راه مطمئن تر استفاده از دوربین واتسون بین ۰ تا ۴ می باشد. اگر بین باقیمانده ها، همبستگی متوالی وجود نداشته باشد نشان دهنده همبستگی منفی می باشد. در مجموع اگر این آماره بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد، جای هیچ نگرانی نیست. از آنجایی که میزان آماره دوربین واتسون برابر (۲.۳۳۰) می باشد که این ضریب بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بنابراین نشان می دهد همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. سطح معنی داری آماره F برابر (۰.۰۰۰) کمتر از سطح خطای مورد پذیرش (۵ درصد) بوده و کل مدل رگرسیونی معنی دار است. نتایج جدول (۵) نشان می دهد که بین کیفیت اطلاعات حسابداری با ضریب (۰.۱۱۳) و معنی داری (۰.۰۰۰) و نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار وجود دارد. همچنین از بین متغیرهای کنترلی وارد شده به مدل، رشد شرکت، اندازه شرکت، جریان نقدی با درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار دارد. لذا فرضیه حاضر با توجه به اینکه مقدار معنی داری در سطح اطمینان ۹۵ درصد کمتر از خطای مورد پذیرش (۰.۰۵) می باشد مورد تایید بوده و با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت بین کیفیت اقلام تعهدی و نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار وجود دارد.

نتایج آزمون فرضیات

نتیجه آزمون فرضیه اول

فرضیه اول: بین کیفیت اقلام تعهدی و نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار وجود دارد.
 با توجه به جدول (۵) میزان ضریب تعیین مدل برابر (۰.۲۶۸) می باشد که نشان می دهد ۲۶.۸ درصد تغییرات متغیر نسبت درآمدهای غیربهره ای توسط کیفیت اطلاعات حسابداری و سایر متغیرهای کنترلی قابل توضیح است. در تحلیل رگرسیون بخصوص زمانی که متغیرها در طول یک فاصله زمانی مورد مطالعه قرار می گیرند ممکن است تغییر داده ها در طول زمان از الگوی خاصی پیروی کند برای تشخیصی این الگو از آزمون دوربین واتسون استفاده می شود. مفهوم مستقل بودن به این معنی است که نتیجه یک مشاهده تاثیری بر نتیجه مشاهدات دیگر نداشته باشد. در رگرسیون، بیشتر در مواقعی که رفتار متغیر وابسته در یک بازه زمانی مورد مطالعه قرار می گیرد ممکن است با مشکل مستقل نبودن خطاها برخورد کنیم. به این نوع ارتباط در داده ها خود همبستگی می گویند. در صورت وجود خود همبستگی در خطاها نمی توان از رگرسیون خطی استفاده کرد. برای بررسی این فرض به صورت شهودی می توان از نمودار

جدول (۵): نتیجه آزمون فرضیه اول

متغیر	نماد	ضریب	آماره t	Prob
مقدار ثابت	C	۰.۰۴۰	۲.۱۱۳	۰.۰۳۴
کیفیت اقلام تعهدی	AQ	۰.۱۱۳	۶.۸۰۸	۰.۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۰.۰۰۲	-۰.۵۲۴	۰.۶۰۰
اندازه شرکت	SIZE	-۰.۰۰۴	-۲.۶۹۵	۰.۰۰۷

متغیر	نماد	ضریب	آماره t	Prob
فرصت رشد	BM	۰.۰۰۶	۱.۹۵۳	۰.۰۵۱
جریان نقد عملیاتی	CFO	۰.۱۰۵	۷.۰۱۶	۰.۰۰۰
آماره F		۳۱.۹۱۵	ضریب تعیین (R^2)	
سطح معنی داری $F(Prob)$		۰.۰۰۰	ضریب تعیین تعدیل شده (R^2A)	
			آماره دوربین واتسون ($D.W$)	
			۲.۳۳۰	

نتیجه آزمون فرضیه دوم

فرضیه دوم بیان می دارد: بین کیفیت اقلام تعهدی و نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول (۶) میزان ضریب تعیین مدل برابر (۰.۴۵۵) می باشد که نشان می دهد ۴۵.۵ درصد تغییرات متغیر نسبت زیر خط توسط کیفیت حسابداری و سایر متغیر های کنترلی قابل توضیح است. در از آنجایی که میزان آماره دوربین واتسون برابر (۲.۰۷۵) می باشد که این ضریب بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بنابراین نشان می دهد همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. سطح معنی داری آماره F برابر (۰.۰۰۰) کمتر

از سطح خطای مورد پذیرش (۵ درصد) بوده و کل مدل رگرسیونی معنی دار است. نتایج جدول (۶) نشان می دهد که بین کیفیت اطلاعات حسابداری با ضریب (۰.۱۵۸) و معنی داری (۰.۰۱۰) و نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معناداری وجود دارد. همچنین از بین متغیرهای کنترلی وارد شده به مدل، فرصت رشد، جریان نقد عملیاتی، اندازه شرکت با نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معنی داری دارد. لذا فرضیه حاضر با توجه به اینکه مقدار معنی داری در سطح اطمینان ۹۵ درصد کمتر از خطای مورد پذیرش (۰.۰۵) می باشد مورد تایید بوده و با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت بین کیفیت اقلام تعهدی و نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معناداری وجود دارد.

جدول (۶): نتیجه آزمون فرضیه دوم

متغیر	نماد	ضریب	آماره t	Prob
مقدار ثابت	C	۰.۲۶۸	۴.۹۰۸	۰.۰۰۰
کیفیت اقلام تعهدی	AQ	-۰.۱۵۸	-۱.۲۵۴	۰.۰۱۰
اهرم مالی	LEV	-۰.۰۲۳	-۰.۷۲۵	۰.۴۶۸
اندازه شرکت	SIZE	۰.۰۸۳	۲.۵۴۰	۰.۰۱۱
فرصت رشد	BM	۰.۰۸۳	۳.۹۰۱	۰.۰۰۰
جریان نقد عملیاتی	CFO	-۰.۰۱۶	-۱.۹۰۷	۰.۰۵۶
آماره F		۹.۲۳۲	ضریب تعیین (R^2)	
سطح معنی داری $F(Prob)$		۰.۰۰۰	ضریب تعیین تعدیل شده (R^2A)	
			آماره دوربین واتسون ($D.W$)	
			۲.۰۷۵	

نتیجه آزمون فرضیه سوم

فرضیه سوم بیان می دارد: بین هموارسازی سود و نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار وجود دارد.

با توجه به جدول (۷) و سطح معنی داری آماره آزمون چاو که بیشتر از سطح خطای مورد پذیرش می باشد، مدل داده های تلفیقی برای برازش انتخاب می شود. لذا، استفاده از روش داده های تلفیقی مناسب نیست. میزان ضریب تعیین مدل برابر (۰.۳۷۲) می باشد که نشان می دهد ۳۷.۲ درصد تغییرات متغیر نسبت درآمدهای بهره ای توسط هموارسازی سود و سایر متغیر های کنترلی قابل توضیح است. از آنجایی که میزان آماره دوربین

واتسون برابر (۱.۹۱۵) می باشد که این ضریب بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بنابراین نشان می دهد همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. سطح معنی داری آماره F برابر (۰.۰۳۸) کمتر از سطح خطای مورد پذیرش (۵ درصد) بوده و کل مدل رگرسیونی معنی دار است. با توجه به نتایج جدول (۷) هموارسازی سود دارای ضریب (۰.۰۱۳) و معنی داری (۰.۰۱۷) بوده لذا با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت بین هموارسازی سود و نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار وجود دارد. همچنین از بین متغیرهای کنترلی وارد شده به مدل، اندازه شرکت، اهرم مالی و جریان نقد عملیاتی با نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار دارد.

جدول (۷): نتیجه آزمون فرضیه سوم

متغیر	نماد	ضریب	آماره t	Prob
مقدار ثابت	C	-0.0656	-2.1631	0.030
هموارسازی سود	IS	0.0131	0.1665	0.017
اهرم مالی	LEV	0.0021	0.8005	0.023
اندازه شرکت	SIZE	0.0231	0.9820	0.006
فرصت رشد	BM	-0.0047	-0.0615	0.950
جریان نقد عملیاتی	CFO	0.0105	1.0846	0.041
آماره F		1.4154	ضریب تعیین (R^2)	0.372
سطح معنی داری $F(Prob)$		0.0381	ضریب تعیین تعدیل شده (R^2A)	0.333
			آماره دوربین واتسون ($D.W$)	1.915

نتیجه آزمون فرضیه چهارم

فرضیه چهارم بیان می دارد: بین هموارسازی سود و نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معنادار وجود دارد. با توجه به جدول (۷) و سطح معنی داری آماره آزمون چاو که بیشتر از سطح خطای مورد پذیرش می باشد، مدل داده های تلفیقی برای برازش انتخاب می شود. لذا، استفاده از روش داده های تلفیقی مناسب نیست. میزان ضریب تعیین مدل برابر (۰.۳۷۲) می باشد که نشان می دهد ۳۷.۲ درصد تغییرات متغیر نسبت زیر خز دارایی ها توسط هموارسازی سود و سایر متغیر های کنترلی قابل توضیح است. از آنجایی که میزان آماره دوربین

واتسون برابر (۱.۹۱۵) می باشد که این ضریب بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بنابراین نشان می دهد همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. سطح معنی داری آماره F برابر (۰.۰۳۸) کمتر از سطح خطای مورد پذیرش (۵ درصد) بوده و کل مدل رگرسیونی معنی دار است. با توجه به نتایج جدول (۷) هموارسازی سود دارای ضریب (0.0001) و معنی داری (0.003) بوده لذا با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت بین هموارسازی سود و نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معنادار وجود دارد. همچنین از بین متغیرهای کنترلی وارد شده به مدل، فرصت رشد شرکت با نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معنادار دارد.

جدول (۸): نتیجه آزمون فرضیه دوم

متغیر	نماد	ضریب	آماره t	Prob
مقدار ثابت	C	-0.0645	-2.0317	0.0425
هموارسازی سود	IS	0.0001	0.0212	0.0030
اهرم مالی	LEV	0.0021	0.7227	0.4701
اندازه شرکت	SIZE	0.0237	1.0344	0.3012
فرصت رشد	BM	-0.0129	-0.5889	0.0460
جریان نقد عملیاتی	CFO	0.0110	1.0536	0.0922
آماره F		2.953	ضریب تعیین (R^2)	0.412
سطح معنی داری $F(Prob)$		0.0000	ضریب تعیین تعدیل شده (R^2A)	0.380
			آماره دوربین واتسون ($D.W$)	1.915

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی شاخص های خارج از ترانزنامه برای ارزیابی مفید بودن کیفیت اطلاعات حسابداری می باشد. نتایج نشان داد، بین کیفیت اقلام تعهدی و نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار وجود دارد همچنین بین کیفیت اقلام تعهدی و نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معناداری وجود دارد. مطابق با نتایج بین هموارسازی

سود و نسبت درآمدهای غیربهره ای به درآمدهای عملیاتی رابطه معنادار وجود دارد. از طرفی نتایج نشان داد بین هموارسازی سود و نسبت زیر خط به دارایی ها رابطه معنادار وجود دارد. صورتهای مالی مهم ترین اطلاعات بیرونی است که به منظور اطلاع رسانی در مورد وضعیت مالی یک شرکت جهت اطلاع رسانی تصمیمات سرمایه گذار کمک می کند. یکی از اهداف اصلی حسابداری، ارائه اطلاعات در مورد ارزش یک شرکت به

هدف گزارشگری مالی، ارائه اطلاعاتی است که ممکن است برای ارزیابی اثربخشی مدیریت در استفاده از منابع تحت کنترل آن به اندازه کافی مفید باشد تا نیازهای کاربران را برآورده سازد. گزارش های مالی توسط سرمایه گذاران و طلبکاران در تصمیم گیری در مورد منابع محدود خود در یک سازمان خاص به کار می رود (بامیدل و همکاران، ۲۰۱۸). اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا با محدود کردن هزینه های مدیریت برای منافع خود و دیگران از بهبود تصمیم گیری در سرمایه گذاری حمایت می کند. علاوه بر این، اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا می تواند درباره سرمایه گذاری اطلاعات مفیدی برای نظارت بر فعالیت های مدیریتی ارائه دهد (مائیجی و پردانا، ۲۰۱۸). کیفیت اطلاعات حسابداری مربوط به زمانی است که می توان آن را برای پیش بینی ارزش سهام استفاده کرد، چهار دیدگاه برای ارزش گذاری وجود دارد: آنها عبارتند از دیدگاه تجزیه و تحلیل اساسی، دیدگاه پیش بینی، دیدگاه اطلاعات و دیدگاه اندازه گیری. دیدگاه تجزیه و تحلیل اساسی، ارتباط ارزشی را به عنوان توانایی اطلاعات صورتهای مالی برای جذب ارزش سهم ذاتی توضیح داده است. دیدگاه پیش بینی، ارزش ارتباطی را به عنوان توانایی اطلاعات مالی برای پیش بینی سود سهام در آینده، جریان نقدی آینده و سود آینده نشان می دهد. دیدگاه اطلاعات، ارزش مربوطه به اطلاعات مالی و قیمت یا بازده را نشان میدهد و دیدگاه اندازه گیری توضیح ارزش مربوطه به توانایی اطلاعات صورتهای مالی برای جمع آوری و یا خلاصه اطلاعات با ارزش سهام را توضیح می دهد (یوگب و همکاران، ۲۰۱۷). پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر شاخص های خارج از ترازنامه بر ارزیابی مفید بودن کیفیت اطلاعات حسابداری انجام شده است. نتیجه پژوهش نشان داد نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات مطابقت دارد. از دیدگاه نظری از آنجایی که انتظار می رود کیفیت تعهدی، سرمایه گذاران را در مورد محتوای سود حسابداری به جریان نقدی آگاه سازد، در صورتی که سرمایه گذاران با ارزیابی جریان های نقدی آینده و خطرپذیری آنها، اوراق بهادار را ارزیابی کنند، پیش بینی می شود کیفیت تعهدی غیرمترقبه این محتوا را بطور قابل توجهی ضعیف کرده و به تبع آن ریسک اطلاعات را افزایش دهد. کیفیت حسابداری پایین با شیب منفی قابل توجهی مربوط به نوسانات ضمنی در روز اعلام سود همراه است. شرکت های با کیفیت حسابداری به طور قابل توجهی شیب منحنی بالاتر را در روز اعلام سود نسبت به سطح منفی تر سوق می دهند (سراینا و اندریانوس، ۲۰۱۷).^۵ کروئل

منظور کمک به تصمیم سرمایه گذاری در سهام است که این امر نشان می دهد مفید بودن اطلاعات حسابداری تنها زمانی می تواند تعیین شود که بر تصمیمات اقتصادی تأثیر بگذارد (یوگب^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). کیفیت اطلاعات حسابداری در دو دیدگاه قابل بررسی است: اول اینکه کیفیت اطلاعات حسابداری بر اساس سودمندی اطلاعات مالی به کاربران تعیین می شود. دوم، کیفیت اطلاعات حسابداری بر مفهوم حفاظت از سهامداران / سرمایه گذاران تمرکز دارد. بنابراین، گزارشگری مالی، فرآیند برقراری ارتباط اندازه گیری اقتصادی، تعهد و اطلاعات حسابداری در مورد منابع و عملکرد گزارش دهنده برای کسانی است که دارای حقوق معقول برای چنین اطلاعات به منظور تسهیل قضاوت آگاهانه و تصمیم گیری. با ارائه صورتهای مالی به منظور نشان دادن میزان اهداف سرمایه گذاران می باشند (بامیدل^۲ و همکاران، ۲۰۱۸). اطلاعات مالی با کیفیت بالاتر می تواند با کاهش ناهماهنگی های اطلاعاتی بهبود یابد. اطلاعات مالی توسط سهامداران برای نظارت بر مدیران مورد استفاده قرار می گیرند و منبع مهمی برای سرمایه گذاران در نظارت بر عملکرد شرکت ها هستند. بنابراین اگر کیفیت اطلاعات مالی بالاتر باعث افزایش توانمندی سهامداران در نظارت بر فعالیتهای مدیریتی و تشخیص رفتارهای نامطلوب آنها نظیر بیش سرمایه گذاری و یا کم سرمایه گذاری شود، می تواند منجر به بهتر شدن کارایی مدیران شود. کیفیت بالای اطلاعات مالی، ارتباط ارزشی اطلاعات را افزایش می دهد و موجب می شود اطلاعات مالی برای کاهش سرمایه گذاری های نامناسب کمتر شود (ابراهیمی راد و همکاران، ۲۰۱۶). ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری در رابطه با تصمیم گیری های سرمایه گذاران به کار می رود. و نظریه ارزش گذاری سهام برای ارائه اطلاعات در مورد مدل های ارزیابی سرمایه گذاران در ارزش گذاری ارزش سهام شرکت ها استفاده میشود. ارتباط ارزش اطلاعات حسابداری با توجه به قدرت توضیحی آنها ضوابط مالی را به دو قسمت اصلی تقسیم کند. یعنی صورت سود و زیان و صورت سود و زیان جامع و صورت وضعیت مالی (یوگب و همکاران، ۲۰۱۷). بنابراین، کیفیت اطلاعات مالی مربوط به وقتی است که گزارش های مالی گزارش شده از یک شرکت نشان دهنده عملکرد عملیاتی آن و نحوه مفید بودن آنها در پیش بینی جریان های نقدی آینده است. کیفیت اطلاعات حسابداری مستلزم استاندارد سازی تهیه و ارائه اطلاعات مالی و غیر مالی توسط موسسات مالی برای برنامه ریزی موثر و تصمیمات قابل اعتماد است. با این حال،

⁴ Seraina & Andrianos .

⁵ Cornell

¹ Uwuigbe

² Bamidele

³ miajji & Perdana

بیش سرمایه گذاری و یا کم سرمایه گذاری شود، می تواند منجر به بهتر شدن کارایی مدیران شود. کیفیت بالای اطلاعات مالی، ارتباط ارزشی اطلاعات را افزایش می دهد و موجب می شود اطلاعات مالی برای کاهش سرمایه گذاری های نامناسب کمتر شود (ابراهیمی راد^۴ و همکاران، ۲۰۱۶). اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا، عدم تقارن اطلاعات بین مدیران و ارائه دهندگان سرمایه های خارجی را کاهش می دهد، و به این ترتیب بر رابطه بین بازده و اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا تمرکز دارد چرا که کیفیت بالاتر و اطلاعات شفاف فرصتی برای بازتاب در قیمت سهام می باشد. این، به نوبه خود، برخی سرمایه گذاران جدید را جذب می کند (مائجی و پردانا، ۲۰۱۸). در اقتصادهای بازار محور، اطلاعات دو نقش را ایفا می کند: اول، به سرمایه گذاران اجازه ارزیابی فرصت های بالقوه سرمایه گذاری را می دهد (نقش آینده نگر) و دوم، تامین کنندگان سرمایه را قادر می سازد با استقرار ساز و کارهایی بر چگونگی تخصیص و بکارگیری سرمایه شان نظارت کنند (نقش گذشته نگر)؛ و آنچه مبرهن است، وابستگی تعریف واژه کیفیت به نقشی است که اطلاعات بر عهده دارد. یک سود کم کیفیت از منظر اول تخصیص ناکارآمد و کاهش رشد اقتصادی و از منظر دوم تشویق نادرست مدیر و عدول از شرایط مندرج در قراردادها بدون تحمل عواقب آن را به همراه دارد. از این رو، کیفیت اطلاعات و به ویژه سود به عنوان ابزاری که برای انتقال اطلاعات در اختیار مدیر قرار دارد، بسیار حائز اهمیت است (ائنی عسری و اسدی، ۱۳۹۴). به لحاظ تجربی بسیاری از تحقیقات در حوزه بازار سرمایه به بررسی مفید بودن اطلاعات حسابداری برای سرمایه گذاران پرداخته اند و بدیهی است کیفیت بالاتر اطلاعات حسابداری به تصمیم گیری های بهتر کمک شایانی می نماید. اهمیت کیفیت اطلاعات در ایجاد جو اعتماد و اطمینان در بازارهای سرمایه و نقش برجسته این بازارها در هدایت منابع به سمت صنایع مولد و تخصیص بهینه آن ها، پرداختن به این حوزه را برجسته می سازد. کیفیت گزارشگری مالی سبب پیش بینی بهتر جریان های نقدی آتی شرکت برای سرمایه گذاران و سایر استفاده کنندگان صورت های مالی می شود و واضح است که قانون گذاران و سرمایه گذاران برای داشتن گزارشگری مالی باکیفیت بالا هم عقیده هستند زیرا اعتقاد غالب این است که کیفیت گزارشگری مالی مستقیماً روی بازارهای سرمایه اثر می گذارد (حجازی و همکاران، ۱۳۹۳). ارقام حسابداری در میان منابع اصلی به عنوان وسیله ای برای تصمیم گیری، تحلیل و کنترل استفاده می شود. بنابراین، ضروری است

و همکاران (۲۰۱۷) اذعان داشتند که کیفیت گزارشگری مالی با کاهش مسائل نمایندگی، ریسک اطلاعاتی را کاهش داده و با کاهش ریسک اطلاعاتی، از هزینه های سرمایه کاسته شده و این کاهش ها بر تمایل سرمایه گذاران برای خرید و فروش یا نگهداری سهام شرکت تأثیر می گذارد که متعاقباً افزایش نرخ رشد شرکت ها را در پی خواهد داشت. ژئی و وانگ^۱ (۲۰۱۶) بیان داشتند، هر چه کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت ها بالاتر باشد، مسئله سرمایه گذاری بیش از حد، کمتر به وجود می آید زیرا ارتقاء کیفیت اطلاعات حسابداری می تواند توان رقابت شرکت را در صنعت افزایش دهد و با رشد صنعت شرکت نیز از فرصت های پیش آمده در آن صنعت استفاده کند. کیفیت اطلاعات حسابداری اعتماد سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان را افزایش می دهد و شرکت هم جهت با صنعت می تواند سهم خود را در بازارهای مختلف از جمله بازار کالا و بازار سرمایه حفظ نماید و رشدی هم جهت با صنعت به دست آورد. عدم لحاظ ریسک اطلاعات در محاسبه بازده مورد انتظار، موجب ایجاد بازده غیرعادی ناشی از خطای محاسباتی می شود (منطق گراها). (کالن^۲ و همکاران، ۲۰۱۳). این در حالی است که عده ای دیگر از پژوهشگران مشاهده بازده غیرعادی در بازار را ناشی از رفتار غیرمنطقی (تصمیم احساسی) سرمایه گذاران دانسته و دلایل مختلفی چون: حسابداری ذهنی، ریسک گریزی، بیش اعتمادی، محافظه کاری، ذهنیت نماینده، هزینه های ریخته و لنگراندازی را در تشریح آن ذکر می کنند (رفتار گراها). نکته قابل توجه آن که، مشاهده بازده غیرعادی به هریک از دو علت، از کیفیت اطلاعات اثر پذیرفته و می تواند به عنوان یکی از پیامدهای آن برای ارزیابی معیارهای سنجش کیفیت اطلاعات به کار رود (ائنی عسری و اسدی، ۱۳۹۴). به طور معمول استدلال می شود که کیفیت اطلاعات مالی نقش مهمی در کاهش مشکلات نمایندگی بین مدیران و سرمایه گذاران دارد چرا که تئوری نمایندگی منبع مهمی از اطلاعات است که توسط سرمایه گذاران برای نظارت بر مدیران استفاده می شود. علاوه بر این، اطلاعات مالی نقش نظارت بر بازار سهام به عنوان منبع مهم اطلاعات خاص شرکت دارند. لذا اگر کیفیت اطلاعات مالی، مسائل نمایندگی بین مدیران و سرمایه گذاران را کاهش دهد، می تواند پس از افزایش توانایی سهامداران برای نظارت بر مدیران، افزایش بهره وری سرمایه گذاری را بهبود (وانگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۵). بنابراین اگر کیفیت اطلاعات مالی بالاتر باعث افزایش توانمندی سهامداران در نظارت بر فعالیتهای مدیریتی و تشخیص رفتارهای نامطلوب آنها نظیر

³ Wang

⁴ Ebrahimi Rad

¹ Zhai & Wang

² Callen

متولیان از یک سوی و ایجاد مشوق‌های کافی برای آموزش‌پذیران از سوی دیگر می‌باشد.

(۲) توصیه می‌شود تا مدیران در خصوص انتخاب روش‌های تامین مالی سعی کنند تا با بررسی جوانب مختلف و تحلیل‌های هزینه-فایده، اقدامات لازم را صورت دهند.

(۳) با توجه به تأثیرات به موقع بودن اطلاعات بر کیفیت اطلاعات حسابداری در بازار سرمایه ایران در راستای توسعه و بهبود مدیریت سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها، پیشنهاد می‌شود که سازمان بورس اوراق بهادار نسبت به وضع قوانین و مقررات در خصوص اطلاع‌رسانی دقیق و به موقع اقدامات مکفی را صورت دهند.

(۴) در خصوص افزایش و بهبود سطح یادگیری سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌شود که نسبت به برگزاری کارگاه‌ها و سمینارهای آموزشی، برگزاری دوره‌های آموزشی میان مدت و بلندمدت استفاده از مجله، بروشور، انیمیشن، گنجاندن در کتب درسی و سرفصل‌های دروس، فرهنگ‌سازی گسترده از طریق رسانه ملی، آموزش‌ها و ... اقدامات موثری صورت بگیرد.

دلایل عدم استقبال گسترده از ابزارهای تأمین مالی خارج از ترانزنامه در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نیازمند انجام پژوهش‌های بیشتر در این زمینه می‌باشد. برای نمونه می‌توان، دلایل تأثیر منفی یا عدم تأثیر تأمین مالی خارج از ترانزنامه بر نسبت‌های سودآوری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد. همچنین با توجه به اینکه شرکت‌ها برای تأمین منابع مالی مورد نیاز خود بین روش‌های مختلف حق انتخاب دارند، بنابراین پژوهشگر می‌تواند معیارهای تصمیم‌گیری مدیران شرکت‌های فعال در بورس اوراق بهادار تهران در انتخاب روش‌های تأمین مالی و نحوه نگرش آنها به هر کدام از این منابع (درون یا برون ترانزنامه‌های) را مورد بررسی و مطالعه قرار دهد. هم‌چنین وجود موانع و محدودیت در مراحل پژوهش جزء جدانشدنی پژوهش محسوب می‌شود و همین موضوع، بستر مناسب برای پژوهش‌های آتی را فراهم می‌کند.

فهرست منابع

ابراهیم زاده، هادی؛ جابرزاده، فرهاد. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط کیفیت اطلاعات حسابداری و ریسک اطلاعات در نوسانات ضمنی اعلان سود، دومین کنفرانس سالانه

که اطلاعات حسابداری دارای کیفیتی باشد که برای کاربران مختلف مفید باشد، زیرا اطلاعات حسابداری ضعیف باعث افزایش هزینه‌های نمایندگی، عدم تقارن اطلاعات و محافظت نامناسب از سهامداران می‌شود. اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا هزینه‌های سرمایه را کاهش می‌دهد. کاهش عدم تقارن اطلاعات بین شرکت و تامین‌کنندگان خارجی سرمایه، بهبود کارایی سرمایه‌گذاری و تخصیص سرمایه را نیز در بر خواهد داشت (بائو و لاولین^۱، ۲۰۱۷). شرکت‌هایی با کیفیت بالای اطلاعات مالی، هزینه‌های انتخاب نادرست را پایین می‌آورند و خطر سرمایه‌گذاران خود را حداقل کرده و انعطاف‌پذیری بیشتری برای افزایش سرمایه می‌دهند. بنابراین، اگر کیفیت گزارشگری مالی، انتخاب نامساعد را کاهش دهد، می‌تواند با بازده سرمایه‌گذاری بالاتر از طریق کاهش هزینه‌های تامین مالی خارجی همراه باشد. تصمیمات مربوط به تجزیه و تحلیل سرمایه‌گذاری با تخصیص کارآمد سرمایه از اهمیت زیادی برخوردار است زیرا سرمایه‌گذاران تمایل دارند ارزش شرکت را تعیین کنند. دو جنبه مهم در تصمیمات سرمایه‌گذاری شامل ارزیابی سودآوری احتمالی سرمایه‌گذاری‌های جدید و اندازه‌گیری نرخ بازپرداخت در برابر بازگشت نهایی سرمایه‌گذاری جدید می‌تواند مورد توجه قرار گیرد. بنابراین، چنین شرایطی محققانی را که قصد دارند به بررسی اثر عوامل مختلف بر کیفیت اطلاعات و یا بررسی اثر کیفیت اطلاعات بر برخی متغیرها بپردازند، با مشکلاتی مواجه می‌نماید؛ زیرا انتخاب معیار می‌تواند نتیجه پژوهش آن‌ها را تحت تاثیر قرار دهد. به بیان دیگر، چنین موضوعی نه تنها موجب پراکندگی نتایج پژوهش‌ها می‌شود، بلکه دستیابی به یک نتیجه‌گیری جامع در مورد عوامل اثرگذار بر کیفیت اطلاعات و یا اثرگذاری کیفیت اطلاعات بر متغیرهای مورد بررسی را مشکل می‌سازد. با توجه به نتایج حاصل از تحقیق و تایید کلی مدل، پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

(۱) به سازمان‌ها توصیه می‌شود تا آموزش‌های لازم در این خصوص را به مدیران و تحلیل‌گران مالی و سرمایه‌گذاران ارائه کنند. در بسیاری از کشورهای پیشرفته بانک مرکزی، مقام ناظر بازار سرمایه، بورس‌ها، بانک‌ها، بیمه‌ها، وزارت‌خانه‌های اقتصاد، مسکن، آموزش و پرورش، آموزش عالی، انجمن‌های حرفه‌ای مالی، حسابداری و حسابرسی آموزش‌های مالی را از روش‌های سازمان‌یافته ارائه می‌کنند. آموزش سرمایه‌گذاران امری منسجم و فراگیر است که اجرای موفق آن مستلزم همکاری و تلاش همه

¹ Bao, & Lewellyn

- اقتصاد، مدیریت و حسابداری، اهواز، دانشگاه شهید چمران - سازمان صنعت، معدن و تجارت خوزستان.
- اثنی عشری، حمیده، حجازی، رضوان، مجتهدزاده، ویدا. (۱۳۹۳). طراحی مدل سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری. پژوهش های حسابداری مالی، ۶(۲)، ۷۵-۹۴.
- اثنی عشری، حمیده؛ اسدی، غلامحسین. (۱۳۹۷). بررسی معیارهای سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری و بازده اضافی مطلق، دانش حسابداری مالی، دوره ۲، شماره ۴، صص ۴۷-۷۰.
- اثنی عشری، حمیده؛ حجازی، رضوان؛ مجتهدزاده، ویدا. (۱۳۹۳). طراحی مدل سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری، پژوهش های حسابداری مالی، دوره ۶، شماره ۲، صص ۹۴-۷۵.
- بولو، قاسم، مرفوع، محمد، قهرمانی، آرین. (۱۳۹۹). تاثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر هزینه حقوق صاحبان سهام شرکت ها با توجه به نقش عدم تقارن اطلاعاتی و قابلیت مقایسه صورت های مالی. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۷(۶۸)، ۳۳-۶۵. doi: ۲۰۲۱.۳۹۷۲۱.۱۹۵۷/qjma.۱۰.۲۲.۵۴
- حجازی، رضوان، حمیده اثنی عشری و ویدا مجتهدزاده. (۱۳۹۳)، "طراحی مدل سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری"، پژوهش های حسابداری مالی، سال ۶، شماره ۲، صص ۹۴-۷۵.
- حجازی، رضوان، حمیده اثنی عشری و ویدا مجتهدزاده. (۱۳۹۳)، طراحی مدل سنجش کیفیت اطلاعات حسابداری، پژوهش های حسابداری مالی، سال ۶، شماره ۲، صص ۹۴-۷۵.
- حمیدیان، محسن؛ حاجیهها، زهره؛ تقی زاده، نفیسه. (۱۳۹۶). مفید بودن افشای داوطلبانه برای قضاوت سرمایه گذاران. فصلنامه علمی مدلسازی اقتصادی، ۱۱(۴۰)، ۱۳۷-۱۵۵.
- سهیلی فر، فاطمه، رمضان احمدی، محمد، جرجرزاده، علیرضا، نصیری، سعید. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر رابطه بین اندازه غیربهرینگی ساختار سرمایه و ناکارایی سرمایه گذاری های واحد تجاری. مجله دانش حسابداری، ۱۳(۲)، ۱۰۵-۱۲۸. doi: ۲۰۲۱.۱۷۷۸۲.۳۵۱۸/jak.۱۰.۲۲.۱۰۳
- عجم، مریم. (۱۴۰۰). تاثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر عملکرد سرمایه گذاری با متغیر تعدیل گر کیفیت
- حسابرسی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، 10(37), 303-314.
- نادری، سعید، حیدر پور، فرزانه، یعقوب نژاد، احمد. (۱۳۹۷). رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و همبستگی نرخ رشد شرکت با صنعت. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۰(۳۹)، ۱۹۱-۲۱۸.
- نعمت پور، حسین و اسلامی مفیدآبادی، حسین و ابراهیمی شقاقی، مرضیه، ۱۴۰۱، مقایسه پذیری اطلاعات حسابداری، کیفیت گزارشگری مالی و قیمتگذاری منصفانه مبتنی بر رویکردهای مدلسازی اقتصاد سنجی و شبکه های عصبی مصنوعی (شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران)، پانزدهمین کنفرانس بین المللی مدیریت، اقتصاد و توسعه، <https://civilica.com/doc/۱۵۷۳۲۱>
- Bamidele M. M1, Ibrahim J Omole I. (2018). investigated the effects of financial reporting quality on investment decision making by Deposit Money Banks in reference to Zenith Bank Plc, Nigeria, European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research Vol.6, No.4, pp.23-34
- Bao, S. R., & Lewellyn, K. B. (2017). Ownership structure and earnings management in emerging markets An institutionalized agency perspective. International Business Review.
- Caccioli, F. Barucca, P. Kobayashi, T. (2018). Network models of financial systemic risk: a review, Comput Soc Sc, 1:81-114.
- Callen L. J, Mozzafar, Kh, Hai, L. (2013). Accounting Quality, Stock Price Delay and Future Stock Returns, Contemporary Accounting Research, Vol 30, Issue 1, Pp 269-295.
- Cornell, B., Landsman, W., & Stubben, S, (2017), "Accounting Information, Investor Sentiment and Market Pricing", Journal of Law, Finance, and Accounting, 2 (2), PP. 325-345.
- Ebrahimi Rad, S. S, Embong, Z, Norman, M.S, Romlah, J. (2016), examine the association between financial information quality and investment efficiency among firms in Malaysia, Inancial Information Quality and Investment Efficiency, Vol. 12, No. 1, 129-151.
- Elsharif, T. (2019) The Elements of Accounting Information Systems and the Impact of Their Use on the Relevance of Financial Information in Wahda Bank—Benghazi, Libya. Open Journal of Business and Management, 7, 1429-1450. doi: 10.4236/ojbm.2019.73098.
- Frenkel S, Guttman I, Kremer I (۲۰۱۹) The effect of exogenous information on voluntary disclosure and market quality. J Financ Econ
- He, Y., Chen, C., & Hu, Y. (2019). Managerial overconfidence, internal financing, and investment efficiency: Evidence from China. Research in International Business and Finance, 47(1), 501-510.
- Keith, T.Z. (2019) Multiple Regression and Beyond: An Introduction to Multiple Regression and

- Computing. <https://doi.org/10.1007/s00779-019-01275-4>
- Uwuigbe, U, Olubukolam R.U, Moyosore, E. D., Jimoh, J., Rehimetu, J. (2017), International Financial Reporting Standard Adoption and Value Relevance of Accounting Information in Nigeria, *International Journal of Economics and Financial Issues*, 7(3), 1-8
- Yunchuan, Sun, Xiaoping, Zeng, Luyu, Wang, Siyu, Zhou, Xiaowu, Liu & Sanjaya, Kuruppu. (2022). Are off-balance-sheet indicators useful to evaluate accounting information quality?, *Personal and Ubiquitous Computing*, volume 26, pp1035-1051.
- Zhai, J, Wang, Y. (2016), "Accounting Information Quality, Governance Efficiency and Capital Investment Choice", *China Journal of Accounting Research*, 9, PP. 251-266.
- Zhu, Y., Mustafa Kamal, E., Gao, G., Ayub Ahmed, A. A., Asadullah, A. B. M., & Donepudi, P. K. (2021). Excellence of Financial Reporting Information and Investment Productivity. *International Journal of Nonlinear Analysis and Applications*, 12(1), 75-86.
- Structural Equation Modeling. 3rd Edition, Routledge, Abingdon-on-Thames. <https://doi.org/10.4324/9781315162348-1>
- Kenneth. A. Nyathi, Thabani Nyoni, Munyaradzi Nyoni, Wellington. G. Bonga, (2018), "The Role of Accounting Information in the Success of Small & Medium Enterprises (SMEs) in Zimbabwe: A Case of Harare", *Journal of Business and Management (DRJ-JBM)*, Vol. 1, No. 1, PP. 01-15.
- Kenneth. A. Nyathi, Thabani Nyoni, Munyaradzi Nyoni, Wellington. G. Bonga, (2018), "The Role of Accounting Information in the Success of Small & Medium Enterprises (SMEs) in Zimbabwe: A Case of Harare", *Journal of Business and Management (DRJ-JBM)*, Vol. 1, No. 1, PP. 01-15.
- Khoufi, N. (2020). Accounting information quality and investment decisions in the emerging markets. *Frontiers in Management and Business*, 1(1), 16-23.
- Kieso, D.E., Weygandt, J.J. and Warfield, T.D. (2016) *Intermediate Accounting*. 16th Edition, John Wiley & Sons, Inc., Hoboken.
- Lo K, Ramos F, Rogo R et al (2017) Earnings management and annual report readability. *J Account Econ* 63(1):1-25
- Miaji, K, Perdana, D. (2018), Accounting Information Quality and Capital Investment Choice in the Governance Perspective an Indonesian Evidence
- Moghadam, A., Farid, H. N., & Mazarzei, M. S. (2018). The Effect of Accounting Information Quality on Stock Price Delay and Future Abnormal Stock Returns. *Asian Journal of Research in Banking and Finance*, 8(9), 20-33
- Obeng VA, Ahmed K, Miglani S et al (۲۰۲۰) Integrated reporting and earnings quality: the moderating effect of agency costs. *Pac Basin Financ J*
- Patel, F. (2015) Effects of Accounting Information System on Organizational Profitability. *International Journal of Research and Analytical Reviews*, 2, 168-174.
- Qingjun Zhang, Si Chen, Yi Jin. (2020). The impact of off-balance-sheet regulations on bank risk-taking: Evidence from China. *Research in International Business and Finance*. doi: 10.1016/j.ribaf.2020.101297
- Seraina C. A, Andrianos, E. T. (2017). Accounting quality, information risk and the term structure of implied volatility around earnings announcements, *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 34, pp. 188-207.
- Shuai, Sh, Robert, S. (2019). The power of accounting information in explaining stock returns, *Columbia Business School Research Paper No. 18-7*.
- Sun Y, Zeng X, et al (۲۰۱۹) An active and dynamic credit reporting system for SMEs in China, *Personal and Ubiquitous*

Accounting Knowledge & Management Auditing
Vol. 15/ No. 57/ Spring 2025

Examining off-balance sheet indicators to evaluate the usefulness of accounting information quality

Hamideh Badami

Ph.D Student, Department of Accounting, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran.

Zahra Moradi

Assistant Professor, Department of Accounting, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran.

Abstract

In addition to financial indicators, off-balance sheet information is useful for evaluating the quality of accounting information. In addition, every company has external and internal decision makers who need information to make decisions. The primary type of required information is accounting information. Based on this, the main goal of the current research is to examine off-balance sheet indicators to evaluate the usefulness of the quality of accounting information. The research method is correlational in nature and content. The current research is an applied research in terms of the type of research work and in terms of the purpose, and in terms of the research method, it is in the framework of deductive-inductive arguments, the information used in this research is from the financial statements and notes attached to the financial statements included in the Kodal and Norm website. The latest software has been extracted. The statistical population of the research includes active companies admitted to the Tehran Stock Exchange from the beginning of 2013 to the end of 2014, and 135 companies were selected as a sample by systematic elimination method. To test the hypotheses, linear regression was used with the help of Eviews statistical software. The results showed. There is a significant relationship between the quality of accruals and the ratio of non-interest income to operating income, and there is also a significant relationship between the quality of accruals and the ratio of underline to assets. According to the results, there is a significant relationship between profit smoothing and the ratio of non-interest income to operating income. On the other hand, the results showed that there is a significant relationship between profit smoothing and the ratio of bottom line to assets.

Keywords: off-balance sheet information, quality of accounting information, quality of accruals, profit smoothing

